

06 DONES DIVERSES

FRÍGOLS i BARBER, **Lupe**

Nascuda a Antella el 1962.

Gestora Cultural. Comissariat d'exposicions. Art Contemporani.

Des de 1988 fins a l'actualitat desenvolupa la seua activitat professional en relació amb el món cultural.

De 1988 a 1994 treballa com a tècnica d'art i coordinadora de sala en les galeries Rafael Samper i Rita García. València.

Des de 1995 al 2015, dirigeix i funda el Centre Cultural La Esfera Azul, espai cultural que aglutina diverses disciplines artístiques: Art

Gestora Cultural

Contemporani, Fotografia, Música, Teatre, Cinema/Vídeo, Literatura i Dansa Contemporània. Coordina la producció de la primera Biennial de València, amb Achille Bonic Oliva i Peter Greenaway, en l'I-VAM, Centre del Carme.

Fa treballs de gestió cultural i direcció de producció en l'Associació de Professionals de la Dansa de la Comunitat Valenciana. Coordina i programa concerts per a Prema Music Hal SL (Loco Club). Del 2008 al 2011, dirigeix i comissària el Festival Observatori "Festival Internacional de Investigación Artística de València".

Comissària exposicions individuals en La Nau (València), Sala Parpalló (València), Fotoencuentros (Múrcia), Museu de Huelva (Huelva), Botànic (València), Institut Cervantes (Pequín), Octubre Centre de Cultura Contemporània (València), La Nau (València), Fairview Gallery (Pequín), Fundació Ibèria (Pequín), Institut Cervantes (Pequín), Fira CIGE (Pe-

quín), Universitat de València, Centre del Carme Cultura Contemporània, entre altres.

Dirigeix el projecte "Cabanyal Arxiu Viu". Subvencionat pel Ministeri de Cultura i premiat per Europa Nostra, Patrimoni Cultural Europeu.

Des del 2007 fins al 2016 coordina i dirigeix totes les activitats culturals de l'Institut Confucio de la Universitat de València.

Premi Bancaixa 2010 a la millor direcció de pràctiques d'empresa. Col·labora en el conveni d'intercanvi d'alumnat entre la Universitat de Belles arts de València i les Universitats CAFA, Tsinghua University i BIT (Pequín Institute of Technology), Pequín.

Especialista en art Xinès contemporani, treballa amb els artistes: He Chong Yue., Cang Xin, Lian Dongya, Gao Shiqiang, Maleonn Dt., Jiang Zhi, Kun Xiu, Yan Yun, Amy Chang, Tseng Wei-hao, Chen Xiong Wei, entre d'altres.

Militar

**GIMENO i ALVENTOSA,
Beatriz**

Naix a Antella el 30 de setembre de 2001.

L'etapa infantil i primària la feu el CEIP la Xarquia del seu poble,

on ja mostra un fort caràcter personal que més avant marcaria la seua vida; segueix els estudis d'ESO i Batxillerat al IES Càrcer, i ja des d'ací mostra el seu interès per la vida militar, on ella considera es precisa un rigorós caràcter allò que la caracteritza.

De jove tenia com hobbies els jocs d'ordinador, la informàtica i la pràctica d'esport, i arriba a l'entrenament del taekwondo; també li agrada molt viatjar.

En finalitzar el batxiller, sense perdre el temps, prepara oposicions a tropa i marineria en l'acadèmia CEOS de València, oposició que aprova en juny de 2020; el 24 d'agost d'aquest mateix any ingressa en el Centre de Formació de l'Exèrcit de l'Aire a la base aèria de Saragossa, coneguda com ETESDA. Jura bandera el 30 d'octubre amb els seus companys i companyes de la segona secció, tot en plena pandèmia

de la Covid-19, aleshores en aquest període de formació, la base pateix un fort brot d'aquesta infecció, d'entre altres, ella també agafa el virus, allò que l'obliga a confinar-se tot un temps a casa seua, des d'on finalitzar la seua formació mitjançant internet a febrer de 2021.

El 18 de febrer de 2021 s'incorpora per primera vegada al seu lloc de treball com policia militar de l'exèrcit de l'aire a la Base de Torrejón d'Ardoz (Madrid).

La seua il·lusió dins de l'exèrcit és accedir a una Unitat més operativa, on poguera eixir en alguna missió a l'estranger; entrar en la Guàrdia Civil, en la Unitat del SEPRONA, ja que els animals i la natura li encanten, doncs ella segueix una dieta vegetariana per tal de fer front a aquest tipus de preparació.

Beatriz és la primera dona militar d'Antella.

MONTOLIU i FELIX,
Carmina

Naix a València a la primavera, concretament al mes d'abril

Filla per línia materna de Fina Félix Martí, d'Antella, de família acomodada del poble, es cria entre València (d'on era son pare), Alberic i el nostre poble; recorda molt quan de menuda anava amb la seua iaia a regar plançons a poal a diversos camps de la seua propietat.

Passa totes les vacances al poble. Sa mare li va inculcar l'estima al poble d'Antella, encara que el iaio matern Andreu era d'Alberic. Tenia amics que recorda com Rosa, Begonya, Sonia, Sílvia, Odila, Bernardo, Pepe, ... amb moment divertits quan van passar la canaleta de ferro -que passava

per sobre la séquia Reial del Xúquer- amb tanta aigua.

Li agrada sempre anar a l'escola d'estiu, m'ho passava molt bé, eren bonics records. El poble per a ella era la llibertat al camp, i malgrat els anys li alegra quan està en el seu volgut i mai oblidat poble de les seues arrels antellenques.

Quan era al col·legi ja sent la vocació per la biologia, vocació un poc encaminada per diferents professors de ciències del centre, per això estudia a la universitat la carrera de biologia, però dins d'aquesta en sentir curiositat per l'enteniment del funcionament de la vida tria bioquímica, d'ací s a la neurociència amb la qual té els primers contactes amb la investigació; endinsada amb més estudis passa a la tesi doctoral i a dedicar-se a la "Neurociència", ja que la va fascinar per les alteracions neurològiques associades a l'alcohol.

Al Centre d'investigació on realitza els seus estudis per arribar al doctorat estava dirigit per Santiago Grisolia, que després va estar de president en el tribunal de tesi. Va ser un any molt bonic per a ella; va finalitzar el doctorat amb premi extraordinari de doctorat per la Universitat de València, aleshores s'associa a la Societat Espanyola de Neurociència (SENC).

Ja doctora en l'any 1995, va continuar amb la investigació amb diferents tipus de beques d'entre

la principal, la de la Fundació d'Investigació de l'Hospital Clínic de la Universitat de València "INCLIVA", aleshores es dedica a realitzar una investigació caracteritzada en les alteracions cognitives, neuropsicològiques i cerebrals en malalts amb encefalopatia hepàtica mínima amb deteriorament cognitiu lleu.

L'any 2000 estaven creant-se contractes d'investigació del Ministeri a l'hospital Carles III de Madrid, als quals es va presentar i en va aconseguir un, tot pel fet d'estar en l'hospital Clínic de València, continua en la Fundació d'aquest mateix hospital des de l'any 2001. Posteriorment en 2008 va començar a donar classes en el Departament de Patologia en la Facultat de Medicina de la Universitat de València, en la qual compagina amb moltes hores de treball les classes i la investigació. Ha conegut alumnes brillants a qui els ha inculcat la investigació i han realitzat la tesi amb ella.

Carmina ens diu que ella es troba en un aprenentatge constant, i a una àrea perfecta per crear noves hipòtesis i objectius, perquè el cervell es tan complex, i el que coneguem es tan poc, que mai deixa de sorprendre'ns. Destaca que les persones que més l'han ajudat en la seua carrera científica han segut la seua família (son pare, sa mare i la germana), que són els que li han donat les ferramentes per exercir aquest treball, a més a més dels investigadors que s'ha anat trobant al seu camí, els quals l'han ensenyat

a qüestionar-ho tot i preguntar-se el perquè de tot, idea que transmet als seus alumnes investigadors que té al seu laboratori. Ens explica que no pot oblidar la seua última estada a Madrid que va coincidir novament amb la gran científica Margarita Salas la qual va tindre una conversació llarga i molt positiva, va ser una dona pionera deixeblla de Severo Ochoa a qui també va conèixer Carmina. Recorda com Margarita Salas li va dir que continuara inclús amb les dificultats que tenim

les dones i que havien de continuar lluitant per totes aquelles dones que ens van precedir.

L'equip d'investigadors/res al qual pertany ha patentat un procediment per al diagnòstic del deteriorament neurològic lleu, concretament en malalts amb cirrosi hepàtiques amb encefalopatia hepàtica mínima.

Ens descriu que la carrera científica és molt competitiva i les dones comencen a tenir més di-

ficultats quan es complica la conciliació de la vida laboral i familiar; a causa de la forma de fer ciència en aquest país, que requereix jornades laborals llargues, i per altre costat que les dones segueixen suportant la major carrega de treball en l'àmbit familiar.

LLengua d'Esperanto

VILA i MAS, Maria

NOTA: Esperanto és un idioma universal creat pel metge rus Zamenohof en l'any 1887.

Nasqué a Antella el dia 5 de setembre de 1906, i faltà a Premià de Mar (Barcelona), el dia 21 de març de 2006; li faltaren uns mesos per ser dona centenària. Fou la filla major d'una família humil de llauradors de sis germans (4 xiquets i 2 xics), amb alimentació basada en l'arròs caldós, algun trosset de sardina, taronges i olives, aquestes últimes totes les que volien.

Maria, al disset anys, marxa amb son pare i una germana a Barcelona per buscar un pis i feina, ella va fer de minyona guanyant 40 pessetes al mes amb les quals tenia per a escudella i car d'olla al dinar i, mongetes i un tall de botifarra negra al sopar i, els dijous i diumenges dinava arròs de cassola. Son pare treballava d'obrer, vivien en un piset a Grà-

cia pel qual pagaven 18 pessetes al mes de lloguer, no tenia llum, ni gas, ni aigua, havien d'anar-hi a buscar aquest última enfront on vivien, a la plaça Nord, guisaven amb carbó, cosien a la llum del cresol que tenia quatre cantonades i, a cada una hi havia una metxa, n'encenien una o dos segons les necessitats, quan hi eren tots encenien la llum de carbur, però feia molt mal olor. Poc a poc i amb el temps milloraren la seua qualitat de vida.

La primera excursió que va fer, fou anar al Prat per veure els avions, aleshores no hi havia cap edifici, només la platja i pins, la gent pujava al avió i, per 20 pessetes donaven un vol per tot Barcelona, Maria no va pujar al avió perquè no tenia les 20 pessetes. Després d'un temps d'estada a Barcelona va trobar feina de planxadora a la tintoreria Francesa, on guanyava 18 pessetes a la setmana, després passa a altra tintoreria on guanyava el doble. Planxar ha sigut l'ofici de tota la seua vida.

En la segona tintoreria els amos eren esperantistes, els quals la introduïren en el club d'esperanto "Paco Kj Amo", que vol dir, Pau i Amor.

Abans de la guerra civil va patir la malaltia de la pleura, per la qual estigué tres mesos al llit, els esperantistes quan ho van saber feren donatius d'un quinzet, altres dos, així, així, fins arribar a les 50 pessetes cada mes que era el salari que guanyava de plan-

xadora a la tintoreria, per tal d'ajudar-la econòmicament.

En l'any 1968 marxa a viure a Premià de Mar, on tenia la seua pròpia tintoreria anomenada "La orquídia", aleshores era casada amb Pere Casanelles, un altre gran esperantista, encara que més avant es van separar.

Entre els esperantistes que va conèixer cal fer menció dels germans Alberich, del Dr. Rafel Herrero, el Dr. Felix de la Fuente, i Ramon Fernández, Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

La tasca d'esperantista li ha permès assistir a congressos de la major part de ciutats, Espanyoles, d'Europa i Àsia.

Maria Vila aconseguí de l'alcalde de Premià de Mar, lloc on resideix en l'actualitat, que una placeta plena de pins s'anomenara del "Dr. Zamenof", creador de l'esperanto i, en honor al moviment esperantista del poble.

El dia 20 de desembre de 2000, Maria va rebre un homenatge de l'Ajuntament de Premià de Mar pel seu 95 aniversari de natalici. Al llarg de la seua vida féu gran nombre d'amics esperantistes de tot el món, d'entre els quals podria destacar amb una alemany, un italià i un japonès amb els quals manté una correspondència contínua sobre les seues experiències de l'esperanto.